



Werkplan Brabants Heem 2021

## **Aanloop naar 75 jaar Brabants Heem: Bevorderen van het Brabantse Erfgoed Weekend door sterke heemkundekringen en in samenwerking met de Brabantse erfgoedorganisaties!**

*Waar in dit werkplan wordt gesproken over heemkundekringen worden ook bedoeld de aangesloten erfgoedverenigingen, historische verenigingen en studiekringen.*

### **Corona versus ambitie**

Brabants Heem weet natuurlijk dat het werk gebeurt door de vrijwilligers in de heemkundekringen, waarbij de heemkundekringen zelf de eigen prioriteiten bepalen en de eigen doelstellingen formuleren. Brabants Heem kan voorwerk doen en stimuleren, heemkundekringen oproepen initiatieven te nemen en de heemkundekringen ondersteuning bieden door kennis en ervaringen te delen. Corona is de onzekere factor in de activiteiten van de heemkundekringen in 2021. Het naleven van anderhalve meter afstand, al dan niet tijdelijke maatregelen van maximale groepsgrootte voor bijeenkomsten en bovenal de angst of liever gezegd het vermijden van risico door de wat oudere liefhebbers in de hobby zal zeker een beperkend effect hebben op de activiteiten, de aard van de activiteiten en dus ook de effectiviteit ervan in 2021.

Wat precies het effect van corona zal zijn moeten we afwachten, maar de wil en de richting zijn goed. De heemkundekringen staan voor de klus hun werkveld te verbreden met immaterieel erfgoed, erfgoedtoerisme, behoud van cultuurhistorische landschappen en historische structuren, de zorg voor de toekomst van religieus erfgoed, etc., met de profilering van Brabant als kompas, de vier verhaallijnen: bevochten Brabant, religieus Brabant, bestuurlijk Brabant en innovatief Brabant. De ensembles van aandachtspunten en prioriteiten verschillen per gemeente en dus ook per heemkundekring.

Brabants Heem heeft de ambitie krachtig de weg te vervolgen die zij is ingegaan met het Beleidsplan 2020-2025, waarin drie onderwerpen centraal staan: versterken, verbinden en verleiden: het versterken van de heemkundekringen, het verbinden van alle erfgoedorganisaties in Brabant en het verleiden van veel meer geïnteresseerden voor het prachtige erfgoedwerkveld. Daarbij zal Brabants Heem in 2021 het accent leggen in het stimuleren van de uitbouw van Open Monumenten Dag tot het Brabantse Erfgoed Weekend, waarin de samenwerking met andere Brabantse erfgoedorganisaties gestalte zal krijgen.

De agenda van 2021 zal vooral worden bepaald door de volgende vijf aspecten:

1. Het succesvol maken van het Brabants Erfgoed Weekend 2021: via regio-beraad, via De Koerier, via de speciale rubriek op de website, via de Raad van Aangeslotenen, via social media.
2. Bevorderen dat heemkundekringen ondanks corona toch volop actief te blijven (digitale activiteiten voor de leden, digitale boekpresentaties, een uitnodigende website met kleine digitale exposities en op zoek naar welke personen op foto's staan, social media, e.d.). Ondersteunend een offensief starten dat steeds meer heemkundekringen internet en social media professioneel benutten.
3. Kringen stimuleren, in staat stellen om afzonderlijk en in samenwerking met elkaar en andere instanties de provinciale verhaallijnen uit te dragen. In de relatie naar de heemkundekringen topprioriteit bij het regioberaad en bij meer workshops in kleine bezetting op locatie bij de heemkundekringen, zowel op organisatorische aspecten (besturen, social media, e.d.) als op

inhoud (vier verhaallijnen, immaterieel erfgoed, e.d.). Aanbod workshop uitbreiden met digitale workshops op de terreinen van jongeren, digitalisering (op naar 100% Memorix Maior), website en social media, beeldrechten en ondernemerschap.

4. Voortouw in samenwerking Brabantse erfgoedorganisaties door de andere overkoepelende provinciale erfgoedorganisaties te betrekken bij het Brabants Erfgoed Weekend en door deze waar de actualiteit daartoe aanleiding geeft in direct contact te brengen met de heemkundekringen.
5. Voorbereiding 75-jaar Brabants Heem in 2022.

In onderstaande paragrafen worden de concrete activiteiten op de agenda van 2021 per kerntaak geschetst.

### **Kerntaak A**

#### **HEEMKUNDE, ERFGOED EN GESCHIEDENIS**

- Onderzoek, publicaties en archieven
- Immaterieel erfgoed en erfgoedtoerisme
- Archeologie en monumenten

Heemkundekringen zijn in hun activiteiten afhankelijk van de beschikbare medewerkers en hun interesses. De ene heemkundekring heeft een team voor diepgaand onderzoek en het regelmatig publiceren van boeken, een andere kring is al blij als voor de leden een kwartaalblad van niveau uitkomt. De ene heemkundekring heeft een prachtige collectie met wisseltonstellingen, de ander heeft geen eigen onderkomen. Dat geeft allemaal heel veel diversiteit.

Ook een sterke heemkundekring kan niet alle verdieping en verbreding oppakken. Er moeten keuzes worden gemaakt. Wie nog bezig is een collectie op te bouwen, moet daar veel tijd in stoppen. Wie begonnen is aan digitalisering, moet daar veel tijd in stoppen. Maar met de ontwikkeling in de tijd, met het beter benutten van digitalisering en met nieuwe medewerkers, kunnen nieuwe uitdagingen worden aangegaan.

Brabants Heem maakt in haar ondersteuning keuzes, elk jaar andere thema's die aan de orde komen in workshops, op de raad van Aangeslotenen, in regio-overleg, in de Koerier, op de website, e.d.

De inhoudelijke thema's die in 2021 de aandacht vragen zijn:

- De continue Brabantse profilering middels de door de provincie vastgestelde vier verhaallijnen: bestuurlijk Brabant, bevochten Brabant, religieus Brabant en innovatief Brabant, breed opgezet zoals ook door onderwerpen als erfgoedtoerisme, groen Brabant, immaterieel erfgoed, historische geografie, e.a.
- Het thema van Open Monumenten Dag 2021.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden door de heemkundekringen en bij de ondersteuning van Brabants Heem, zijn nieuwe werkvormen essentieel, waarbij gelet op corona veel meer gebruik moet worden gemaakt van internet en social media. Een digitale workshop van anderhalf uur zal in deze tijd wellicht net zo effectief zijn als een hele dag met sprekers. Iedereen zal de websites actiever moeten gebruiken en alle betrokkenen moeten stappen voorwaarts zetten op het gebruik van bijvoorbeeld Facebook of voor de jongeren Instagram. Daarbij vraagt Brabants Heem de succesvolle heemkundekringen hun ervaringen te delen met collega heemkundekringen.

Brabants Heem biedt in de breedte ondersteuning, zowel op de inhoud van de thema's als op de werkvormen, wetend dat in de diversiteit van verenigingen nieuwe initiatieven ook sterk per heemkundekring kunnen verschillen. De website en De Koerier kunnen hier een belangrijke rol spelen. Maar vooral stimuleert Brabants Heem het leren van elkaar. De website van Brabants Heem is zo ingericht dat er volop ruimte is voor voorbeelden van heemkundekringen op alle mogelijk gebied, over besturen, over collecties, over lezingen, over excursies, over scholen, over toerisme, over immaterieel erfgoed, over jongeren, etc. etc. Het is de bedoeling dat heemkundekringen op zoek naar de precieze aanpak van nieuwe ontwikkeling zich kunnen

oriënteren en voorbeeld kunnen nemen aan collega heemkundekringen, niet om precies te kopiëren, wel om de beste aanpak voor de eigen heemkundekring te ontdekken. Leren van elkaar. Ondanks corona staat hoog op de wensenlijst om het regio-beraad vooral te continueren. Het is de beste plaats waarin heemkundekringen ervaringen kunnen doorgeven en kunnen leren van elkaar. Het is de beste plaats om samen te discussiëren over hoe je ondanks corona toch bezig kunt zijn met exposities, met excursies, met boeken uitgeven, met lezingen, met inhoud geven aan de vier verhaallijnen, met de organisatie van een corona-veilige maar wel volop actieve Brabants Erfgoed Weekend in het tweede weekend van september 2021.

Brabants Heem werkt samen met Erfgoed Brabant, die ook keuzes moet maken en haar prioriteiten legt bij digitalisering, educatie en de website Brabants Erfgoed, "De website van ons samen!". Eveneens werkt Brabants Heem samen met de Erfgoed Brabant Academie, ondergebracht bij Erfgoed Brabant, maar die "de Academie van ons samen!" is.

## **Kerntaak B**

### **VERSTERKEN HEEMKUNDEKRINGEN**

- Workshops
- Public relations & communicatie
- Educatie
- Ondernemerschap

Brabants Heem heeft afgelopen jaren ervaren dat kleine workshops van 5 tot 15 deelnemers op locatie bij een van de heemkundekringen de meest effectieve manier is om heemkundekringen te versterken. Die weg wordt geïntensiveerd. Denk aan workshops als Immaterieel Erfgoed, het Besturen van een heemkundekring, Beeldrechten, het inrichten van een Museum, etc. etc. Het palet aan workshops wordt uitgebreid met digitale workshops, die eenmaal opgenomen, langere tijd op de website van Brabants Heem vindbaar zullen zijn en waarmee we hopen ook heemkundekringen te bereiken die doorgaans niet in de gelegenheid zijn deel te nemen aan regio-beraad of op afstand georganiseerde workshops.

Erfgoed verdient een imago van eigentijds, actief, in beweging, jong, actueel en ambitieus. Die uitstraling is uitgangspunt bij alle gezichtsbepalende uitingen van de heemkundekringen en ook van de overkoepelende organisatie. Dat geldt voor de website, de Koerier, In Brabant, maar het is ook sterk gekoppeld aan de diensten van Erfgoed Brabant, in het bijzonder de website Brabants Erfgoed. Je moet niet communiceren als je niets te vertellen hebt, maar veel communiceren en tijdig communiceren is wel superbelangrijk. Er gebeurt veel in erfgoedland en dat moet af te lezen zijn aan de communicatie. In dit kader heeft Brabants Heem intensiever overleg met andere overkoepelende organisaties in het werkveld binnen de provincie.

De ambitie van Brabants Heem is om de website verder te laten groeien tot een platform van lokale erfgoed beoefening, niet alleen voor de heemkundekringen, maar ook bij de leden en bij individuele erfgoedliefhebbers moet de website van Brabants Heem bij de favorieten staan. In 2020 is de website op een belangrijk aantal punten vernieuwd, waarbij de informatie op de site niet alleen veel overzichtelijker is geworden maar ook veel uitgebreider. In het werkjaar 2021 blijven we daaraan werken. Te denken valt daarbij aan het gesproken woord, zoals in blogs en vlogs. Het gebruik van facebook en andere social media groeit. Ook daarin zoeken we naar aanvulling en aansluiting bij nieuwe doelgroepen, bijvoorbeeld jongeren. Het aanbod voor kwartaalblad De Koerier is de afgelopen jaren fors gegroeid. Dat niveau willen we voor 2021 op zijn minst evenaren. De maandelijkse nieuwsbrief is een uitstekende manier om op effectieve wijze met aangesloten kringen en verenigingen te communiceren.

Brabants Heem bevordert krachtig de digitalisering, het hebben van een goede website, het digitaliseren van boeken en tijdschriften en het digitaal benutten van bronnen zoals betreffende historische geografie.

Jongeren bereiken is een belangrijk aandachtspunt voor de heemkundekringen. Veel heemkundekringen vinden dat ze daarin tekortschieten. Hoe bereik je jongeren? Hoe kun je

jongeren bereiken via het onderwijs? Leraren worden bedolven onder lesbrieven en verzoeken van organisaties. Bij sommige heemkundekringen zie je gepensioneerde leerkrachten een rol spelen. Bij immaterieel erfgoed gemeenschappen is daar veel ervaring mee. Erfgoed Jong helpt organisaties met het bereiken van jongeren.

En hebben heemkundekringen jongeren iets te bieden? Belangrijk lijkt tenminste de jongeren hun eigen erfgoed te gunnen, hun eigen verleden, hun eigen keuzes, hun eigen uitingsvormen. Brabants Heem heeft de ambitie om goede voorbeelden, of voorbeelden waar heemkundekringen van kunnen leren, in de schijnwerpers te zetten, bijvoorbeeld op een workshop gekoppeld aan de Raad van Aangeslotenen, maar ook via uitingen op social media waarop de heemkundekringen kunnen meeliften.

Brabants Heem zet zich in voor de versterking van het cultureel ondernemerschap van de aangesloten heemkundekringen. Als anderen expliciet vragen om de kennis van de heemkundekring mag daar best een financiële prestatie tegenover staan. Als de gemeente een omvangrijk project start ter bevordering van erfgoedtoerisme, waarmee later ondernemers meer inkomsten hebben en indirect dus ook de gemeente, dan mag daar best een financiële beloning tegenover staan. Als anderen gewin hebben mag de heemkundekring best meeprofiten. Sterker nog, heemkundekringen moeten zich wel in die richting ontwikkelen. Meer activiteiten vergen meer financiële slagkracht en dat kan het best gezamenlijk aan elkaar gekoppeld worden gerealiseerd. Als er op verzoek extra activiteiten zijn, dan moet ook de financiële consequentie worden besproken met de verzoeker.

## **Kerntaak C**

### **NETWERKEN**

Brabants Heem neemt het voortouw op de samenwerking van de diverse Brabantse erfgoedorganisaties. Daarbij staan drie invalshoeken centraal:

Ten eerste maakt Brabants Heem zich sterk om Open Monumenten Dag uit te bouwen tot het Brabantse Erfgoed Weekend, Brabant-breed, bij elke heemkundekring, aansluitend op het jaarthema van Open Monumenten Dag. Het Brabants Erfgoed Weekend is het ideale platform voor concrete samenwerking. De heemkundekringen kunnen stads- en dorpswandelingen opzetten, lezingen organiseren, een themanummer van hun kwartaalblad uitgeven, een tentoonstelling houden in de bibliotheek, etc. Musea, archieven en molens kunnen hun deuren openen. Monumenten kunnen onder de aandacht worden gebracht. De gildes kunnen een kruisboogtoernooi voor de jeugd organiseren. Etc. etc. etc., met veel publiciteit, met veel benutting van social media.

Ten tweede zal Brabants Heem zorgen dat de praktische samenwerking van heemkundekringen met andere Brabants erfgoedorganisaties meer vanzelfsprekend wordt. Als een heemkundekring zich zorgen maakt over het behoud van een lokaal monument, moeten zij vooral Heemschut opschakelen. Heemkundekringen moeten zo ook de weg kennen naar bijvoorbeeld Brabants Landschap. Omgekeerd is het slim als de Brabants erfgoedorganisaties bij lokale activiteiten de lokale heemkundekringen actief betrekken. Daar zit namelijk ongelooflijk veel kennis.

Brabants Heem zet zich in voor het leggen van verbindingen tussen de verschillende provinciale erfgoed stakeholders en erfgoedkoepels. Een van de organisaties die bijzonder aandacht vraagt is de Stichting Brabantse Boerderijen, te beschouwen als een dochter van Brabants Heem. Het beschermen van landschap en boerderijen is ook een provinciaal aandachtspunt, die – als het aan Brabants Heem ligt – gestalte krijgt in een vijfde verhaallijn: 'Groen Brabant'. Dit raakt ook het manifest Landelijk Erfgoed Brabant waarbij Brabants Heem is betrokken.

In deze ontwikkeling trekt Brabants Heem vertrouwd op met Erfgoed Brabant, die uitvoerende taken voor Brabants Heem vervult (zoals administratie), maar die meer nog een belangrijke gesprekspartner is en een versterkende partner.

Verder is het natuurlijk vanzelfsprekend dat de heemkundekringen en erfgoedorganisaties lokaal met allerlei instanties, verenigingen en gemeentebesturen samenwerken en een belangrijke schakel zijn in het toeristisch recreatief beleid, bij evenementen, voor lokale advisering, etc.

Naast de samenwerkingsinitiatieven heeft Brabants Heem de ambitie om de volkscultuur – nu immaterieel erfgoed genoemd – terug te brengen binnen de Brabantse Heemkunde. Ze wil de immaterieel erfgoedgemeenschappen verbinden aan Brabants Heem en de heemkundekringen de tools aanreiken om het immaterieel erfgoed in hun gemeente te inventariseren en documenteren. Immaterieel Erfgoed gemeenschappen houden zich bezig met lokaal erfgoed en werken uitsluitend met vrijwilligers. Ze passen dus binnen de koepel van Brabants Heem. De ambitie is de komende jaren verbindingen tussen de Brabantse Immaterieel Erfgoed gemeenschappen onderling en tussen de Immaterieel Erfgoed gemeenschappen en heemkundekringen tot stand te brengen. Het versterkt de voortgaande trend dat steeds meer erfgoedverenigingen lokaal en regionaal gaan samenwerken (de regionalisering van het lokaal erfgoed) en dat gemeenten erfgoed inzetten bij citymarketing en cultuurtoerisme.

De deskundige kennis van de heemkundekringen mag gerust worden uitgedragen, zowel intern voor de heemkundekringen onder elkaar, als ook extern bij activiteiten van andere Brabantse erfgoedorganisaties. Als andere erfgoedorganisaties de heemkundekringen betrekken, geeft dat over en weer veel grotere affiniteit, betrokkenheid en stimulatie ook tot meer lokale activiteiten. In dat perspectief mogen de Brabantse Heemdagen hun toekomst vinden. En zo zal Brabants Heem actief betrokken blijven bij het Brabants Archeologie Genootschap, Centrum Studie De Kempen en de Dag van de Volkscultuur.

## **Kerntaak D**

### **BESTUUR**

Het bestuur gaat verder met de in 2019 gestarte reductie van indirecte kosten en het veel meer digitaal afhandelen van haar werkzaamheden. Minder indirecte kosten ten gunste van directe activiteiten. 50% van de indirecte kosten betreft de diensten van Erfgoed Brabant, waaronder de administratie, de boekhouding, de jaarrekening en de ondersteuning van organisatorische aspecten van de Raad van Aangeslotenen, zomercolleges, workshops, e.d.

Het bestuur treft voorbereidingen voor het 75-jarig jubileum in 2022.

### **Zichtbare resultaten 2021**

- Tenminste 25 heemkundekringen doen in september 2021 mee met de Brabantse Erfgoed Dag (= bredere activiteiten dan strikte thema Open Monumenten Dag) teneinde in 2022 een significante opstap te kunnen maken. Via Brabants Heem zijn collega overkoepelende provinciale erfgoedorganisaties betrokken.
- Meer heemkundekringen hanteren – ondanks corona – digitale middelen bij hun activiteiten, zoals lezingen, boekpresentaties, rondleidingen per film, etc. etc. Deze ontwikkeling is ondersteund door de website van Brabants Heem.
- Uitdragen provinciale verhaallijnen door o.a. zomercolleges en workshops.

### **Ondertekening**

Dit werkplan is goedgekeurd in de bestuursvergadering van 10 september 2020 en besproken op de Raad van Aangeslotenen van 26 november 2020 te Tilburg.

Henk Hellegers, voorzitter  
Kees van Kempen, secretaris

## Begroting 2021

### Inkomsten

Inkomsten	Werkelijk 2019	Prognose 2020	Begroting 2021
Provincie Brabant	50.683	51.300	52.100
Heemkundekringen	8.492	8.500	15.700
Vrijval reserves	16.300	-	-
Overige inkomsten	4.006	-	-
<b>Totaal inkomsten</b>	<b>79.481</b>	<b>59.800</b>	<b>67.800</b>
Nettoresultaat	6.001	4.700	-

### Toelichting op de inkomsten begroting 2021

De begroting 2021 bevat extra financiële ruimte vanwege de opgenomen verdubbeling van de bijdragen van de aangesloten Heemkundekringen. De contributie wordt vanaf 2021 een bedrag per lid van 0,55 eurocent met per heemkundekring met een minimumbedrag van 50 euro en een maximumbedrag van 300 euro. De inkomsten uit contributie zijn voor het jaar 2021 begroot op €15.700,-. In 2020 was dat €8.500,-.

Facturen kringbijdragen vanaf 2021 Stichting Brabants Heem (def)					
grootte	tarief	kringen	bedrag	leden	per lid
0-90 minimale bijdrage	€ 50,00	30	€ 1.500,00	1.093	€ 1,37
90-500 bijdrage per lid	€ 0,55	83	€ 10.825,10	19.682	€ 0,55
>500 maximum bedrag	€ 300,00	11	€ 3.300,00	11.164	€ 0,30
		124	€ 15.625,10	31.939	€ 0,49

De subsidie van de provincie is €800,- hoger dan in 2020 door de prijsindexatie en is voor 2021 begroot op €52.100,-.

Totale inkomsten worden in 2021 tezamen €67.800,-. In 2020 was dit €59.800,-.

### Uitgaven

Activiteit	Werkelijk 2019	Prognose 2020	Begroting 2021
<b>Subtotaal kerntaak A</b>			
Heemkunde, erfgoed en geschiedenis van Brabant	29.737	16.150	23.000
<b>Subtotaal kerntaak B</b>			
Versterken heemkundekringen	18.171	19.450	19.750
<b>Subtotaal kerntaak C</b>			
Netwerken	2.451	1.500	5.000
<b>Subtotaal kerntaak D</b>			
Bestuur	23.121	18.000	20.050
<b>Totaal kosten</b>	<b>73.480</b>	<b>55.100</b>	<b>67.800</b>

### Toelichting op de uitgaven begroting 2021

De speerpunten - in financiële zin - voor 2021, waar extra geld naar toe gaat, zijn:

Kerntaak A: Heemkunde, erfgoed en geschiedenis van Brabant

a. Budget voor verhaallijnen, zomercolleges, regionale geschiedenis: €4.000,-

- b. Extra budget voor Digitalisering: €1.000,-
  - c. Project Bedelzingen (samenwerking met de Vlaamse volkscultuur) €750,-
- Totaal kerntaak A wordt €23.000,- (was in 2020 €18.150,-)

#### Kerntaak B: Versterken Heemkundekringen

- a. Stimuleren professioneel gebruik van social media door heemkundekringen: €1.000,-
  - b. Ontwikkelen workshops digitaal: budget wordt €1.500,-
  - c. Overheveling van kerntaak D naar B: regiovergadering, vergaderingen Raad van Aangeslotenen, onderscheidingen, heemquiz; omdat dit direct heemkundekringen versterkt.
- Totaal kerntaak B wordt dan €19.750,- (was in 2020 €13.950,-)

#### Kerntaak C: Netwerken

- a. Betrekken Brabantse erfgoedorganisaties bij heemkundekringen en bij de Brabantse Erfgoed Dag: €2.500,-
- Totaal kerntaak C wordt dan €5.000,- (was in 2020 €2.500,-)

#### Kerntaak D: Bestuur

- a. Sparen voor Brabants Heem jubileum in 2022: budget wordt €2.550,-
  - b. Overheveling naar kerntaak B omdat kosten direct zijn toe te rekenen.
- Totaal kerntaak D wordt dan €20.050,- (was in 2020 €25.200,-)

De totale uitgaven komen voor 2021 dan uit op €67.800,- gelijk aan de inkomsten. In de begroting 2020 was dat oorspronkelijk euro €59.800,-.

#### Detailbegroting

De gedetailleerde begroting 2021 staat per datum van de Raad van aangeslotenen november 2021 op de website van Brabants Heem.

15 september 2020

Namens het bestuur van Brabants Heem,  
Pieter Jacobs, penningmeester